

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

V. Zuinglij mors in bello interfecti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

IV. Verum tamen pace ut dictum est inita, plusquam Vaticanum Zuinglianorum erga Catholicos odium animis contineri non potuit, quin tandem erumperet, & pacem quamuis iuramento vtrimque firmatam turbaret ac dissolueret. Et sane Spiritus ille, qui per os Zuinglij, nihil quam ignem & flammam, vomebat, sanguinem ac carnem humanam pro suaquissimo cibo ac delicijs habet. Tigurini ergo ac Bernates, quum contra pacta & promissa Catholicorum subiectos seducere instituisent, ut ad imperata faciendâ eos cogere, locis idoneis ac claustris viarum occupatis, ne quid ad illos deucheretur alimoniam, prohibebant. Sed quemadmodum famés, ut est in proverbio, lupum sylua expellit, & cibum vnde cumque quatere cogit: sic Catholici rerum necessariorum inopia pressi, contractis magna celeritate copijs, signa protulerunt, & opinione citius ad Tigurinorum fines peruenerunt, bello tamen his verbis prius indicto, quæ uti à Simone Fontano in Historia Catholica descripta sunt, appono.

Quandoquidem iam saepe omnes & singuli ex aquo & bono satis facturos vobis obtulimus: vos vero contra fœdera & pacta iuramento confirmata, contra pacem publicam, contra disciplinam & concordiam Christianam, contra fidem, charitatem, & qua inter confederatos esse debet amicitiam, atque adeo contra ius naturale, & contra omnem aequitatem, subditos nostros ad rebellionem excitatis, sic ut iam dudum fidem nobis datam violauerint, periuriumque commiserint, dum Capitaneatus Sangallensis & præfectura Vallis Rhenana, & aliorum locorum subditi, imperium nostrum detrectant, à vobis instigati, vestraque artibus & dolis ad inimicitias nobiscum exercendas inducti, eum in finem, ut hac ratione nos ab antiqua nostra & certa Fide Catholica dimoueatis, quos vos dicitis nolle Dei verbum audire, nec permittere ut subditi nostra ditionis, Veteris ac Noui Testamenti libros legant; immo velut homines omnis religionis expertes, malignos, proditores & pacis perturbatores traducitis: tum etiam, cum tantum ob causam quod erroneam vestram & laruatam religionem amplecti nolimus, annonam nobis intercluditis, ut non nos tantum, verum etiam liberos nostros, qui adhuc in utero matris sunt, fame necetis ac perdati: quoniam denique ius omne nobis denegatum videmus, nec ullius ope ad iustitiam & rationem vos adigere possumus; ac iam tanto tempore tot tantasque vestras iniurias, vim & insolentiam pertulimus, quarum nec adhuc ullum facitis finem, coacti sumus coram Deo omnipotente, S. Virgine Deipara, tota curia cœlesti, atque omnibus ijs qui iustitia & iuris aliquam cu-

ram habent, de his rebus conqueri; simulque eo consilia nostra & vires conferre, ut diuina adiuuante gratia, iniurias nobis illatas ulciscamur. Quod presentibus literis vobis vestraque adiutoribus & adherentibus significare, & honori nostro consulere volumus. In quorum fidem & testimonium, confederatorum nostrorum Tiguanorum sigillum, nostro omnium nomine his appendimus, Datis Anno M. D. XXXI. die VI. Octobris.

His acceptis literis, Tigurini quoque copias vnâ cum tormentis quibusdam educunt, vnâ cum Zuinglio tamquam altero Gedeone, cuius præsentiam hoc modo excusat vaser ille tinctor colorum falsorum, Sleidanus: Tigurinorum, inquit, ita fert consuetudo, quum in hostem exitur, ut Ecclesia minister primarius vnâ prodeat. Zuinglius etiam vir fortis alioquin & animosus, quum secum reputaret, quod si domi resideret, ac prælium forte fieret aduersum, fore ut magnam ipse sustineret inuidiam, quasi concionibus quidem accenderet hominum animos, in ipso autem discrimine remolleceret, voluit omnino communem subire martem. Nec iniuria profecto aliorum reprehensiones metuebat, si tam cruentæ tragœdiæ auctor in ipsa actione velut è scena se subduceret, aut post siparium se absconderet, nulla omnino persona præsentata; aut sine suo periculo instar tubæ, accieret viros martemque accendere cantu, pergeret, & sic homines ad mutuam laeniam excitare, ipse interim post principia loco tuto sibi cauere videretur. Zuinglius ergo vnâ in hostem exiens, non seduli tantum Prædicantis, verum etiam boni militis, atque adeo ducis officium implere voluit, in prima acie consistens, & suos ad fortiter pugnandum cõhortans, Deum exercituum, inquit, numquam tam pia ac iusta causa defuturum, contra eos qui ad tuendam Papistarum idololatriam arma cepissent. Sed mox & ipse graui vulnere accepto prostratus, & vniuersus Zuinglianorum exercitus aut cæsus fuit, aut in hostium potestatem venit.

V. Zuinglium pseudopphetam quidam semianimum tacentem conspicuus, rogauit, vtrum sacerdotis copiam sibi fieri veller cui peccata confiteretur. Nihil vero respondentem, sed terram mordentem, alter hasta transfixit. Sleidanus patronus impietatis huic quoque prælio non defuit calamo pictorio, suo. Nam ait, in corpus Zuinglij exanime valde scissum esse, & vix etiam illius morte potuisse odij acerbisatem exsaturari. Certe cadaver eius carnisfici traditum & igne crematum fuit. Chronicon Basileense testatur, antequam crematum fuerit, in-

quatuor

quatuor partes fuisse dissectum; quin eviscerato etiam adipem detractum (erat enim Zuinglius corpulentus admodum & obesus) eoque ocreas militum inunctus. Lutherani aiunt. (a) Tragicum hoc quidem & horribile esse facinus, in edam admirabilia Dei iudicia notare unumquemque, ac merito cum Davide dicere posse: *Iustus es Domine, & iustum iudicium tuum.* Aut cum Domino & Salvatore nostro: *Nisi penitentiam habueris, omnes simul peribitis.* Zuinglius certe homo fuit præferendus, nihil nisi ignem ipitans, & inter omnes qui contra Ecclesiam insurrexerunt, vno Caluino excepto, maxime metuendus; adeo ut tuba seditionis ac fomes rebellionis merito dici possit, ut etiam ex ipsius scriptis, & imprimis libro IV. Epistolarum liquet, qui gigitur vivus ut apostata & sacrilegus exuri promeruit, ei in morte vltio Dei non defuit de quo contribulus sui, Theodori Beza suspitua & lac ymas, ita canentis. *vt nos è Gallico vertimus, habe nempè multi de multo elogium*

*Vir bonus & fortis, supremi incensus amore
Numinis & patriæ, hostili se Zuinglius ensi
Obijcit, & casus post in cineresq; redactus,
Præstitit officium extremum patriæq; Deoq;*

Et hoc illud est quod vulgari vertuâ discipulis
ipsum iactatum fuit:

*Occubuit patrio ballator Zuinglius ense,
Et pressa est armis gens populosa suis.*

Cum eo vna occubuerunt quatuor sacerdotes apostatæ, quum prius fortiter pro sua religione, aut multo potius, pro vxoribus ac liberis, pugnasent. Horum vnus fuit Abbas Eremi excucullatus, necnon eiusdem Conuentus Prior, tam Antonius Vaderius Canonicus Tigurinus & Henricus Vtingerus eiusdem Ecclesiæ Thesaurarius & Canonicus. Qui veid è prælio euaserunt, Tigurum se receperunt, amissis viginti sex machinis tormèra tijs, quas secum eduxerant. Accepto huius cladis nuncio, Bernates iubent Tigurinos bono esse animo, & auxilia ad causam hanc communem pollicentur. Idem faciunt Basileenses, Schafusani, Sangallenses & Mulhusini. Sic igitur exercitu, in quo triginta armatorum fuisse millia nonnulli prodiderunt, coacto, Tigurini rursus egrediuntur. Nec moram faciunt pagi Catholici, quorum tamen vniuersæ copiæ vix octodecim armatorum millibus constabant. Qui domi interim remanserant rotos se oratione & precibus dediderunt. Ex viduarum numero octodecim lectæ fuerunt, è quibus senæ alternatim in Eremi sacello Deum ac

Deiparam Virginem Mariam pro suorum victoria deprecantur.

IV. Sleidanus, erubescens, credo, tot tantisque Zuinglianorum suorum clades describere, quatuor aut quinque pæci a totidem ferè verbis absoluit: quorum ego hoc loco è Catholicis scriptoribus petitam, aut ex eorum qui interfuerunt ore acceptam historiam subiungam. *Quum bipartitus esset Zuinglianorum exercitus, nec Bernates adhuc copias cum Tigurinjs coniunxissent, Catholici celeriter promotis copijs, Bernates inopinantes oppresserunt, & in fugam coëcèerunt, octingenti circiter occisis, & totidem fere in proximo flumine submersis. Sed multo maior fuit ea clades quam non multo post, nimirum XXIV. Octobris M. D. LII. Zuingliani acceperunt. Noctem enim conatibus suis magis commodam ac propitiam fore existimantes, quum diei bis aduersam atque infelicem experiti essent, copias producent, ut hostibus somno oppressis, somnum cum nocte continuarent. At subodorati id Catholici, in armis parati stabant, lineis interulis, ut mitius se per tenebras cognoscerent, super arma inductis. Magna hic cades fuit, virisque aut morti aut vincere cupientibus: tandem vero,*

Post pugnam incipitem, dubia & momenta Gradui,

victoria penes Catholicos fuit, sex millibus circiter Zuinglianorum in prælio occisis. Nec sic tamen fracti Zuingliani rursus contractis tam profligati exercitus reliquis quam nouis copijs, vigilia Omnium Sanctorum fortunam rursus tentarunt, eodem quo prius euentu, quinque millibus iterum desideratis. Solebant vero Catholici pro victoria non vota tantum facere, verum etiam gratias Deo agere in sacello quodam, quod D. Virginis in Eremo dicitur, loco non religione tantum, verum etiam multis miraculis claro. Id agrè ferentes Zuingliani, miro in superet am frequentes suorum clades ulciscendi studio incensi, contractis quantas poterant copijs, dictum sacellum suaditu euertere statuerunt. Eare cognita, Catholici in armis parati sic eos exceperunt ut circiter quinque millia rursus ceciderint, multis Tigurinorum, Basileensium, Schafusiorum & Mulhusinorum signis captis. Hæc quinta fuit clades Helueticorum. In diuersis hæc conflictibus sedecim Ministri seu Prædicantes bellatores, gladijs & hastis ad extremum usque spiritum fortiter pugnantes, simili quo antecessor ipsorum & Apostoli Zuinglius fato sumti sunt. Tot tantisque cladibus fracti Zuingliani, post hæc manibus sese continuerunt, & Imperialem quadrundem urbium intercessione, tandem